

ד"ר אינגבורג קראוס: "זנות ובחירה"

תורגם מאנגלית

המקור (בגרמנית) מאת ד"ר אינגבורג קראוס התפרסם ב-karlsruherappell.com ב-6 בינואר 2014 בכתב העת [Emma](#).

זנות ובחירה

לעתים קרובות נהוג להציג את הזנות כדבר נורמלי לחלוטין, משהו שקיים מאז ומתמיד. מי שמציירים תמונה כזו נוטים שלא לייחס חשיבות לנשים בזנות, ואם כן, מהר מאוד עולה טיעון ה"בחירה", שהרי מי רוצה למלא תפקיד של מעניש או שופט?

אולם כיצד בכלל מגיעה אישה למצב של זנות "מבחירה", ומה פירוש הדבר עבורה (ועבור ילדיה)? הזנות הפכה למקור הכנסה לכל דבר: השאלה אם מדובר במקצוע ככל המקצועות נדונה בשנים האחרונות בכובד ראש הן על ידי פוליטיקאים והן על ידי איגודים מקצועיים.

לאורך הקריירה שלי כפסיכולוג תמכתי בהרבה נשים בזנות והתוודעתי לרקע שהוביל אותן לעסוק בזנות. התברר שבכל המקרים הזנות הייתה המשך של אלימות שחוו בחייהן, בין אם היו הנשים עצמן קרבנות של אלימות מינית, בין אם גדלו בסביבה שבה נשים הושפלו באופן שיטתי. ברצוני להמחיש זאת באמצעות שלושה מקרים טיפוסיים.

מטופלת שלי, שאף היא הגדירה עצמה זונה "מבחירה", למדה מגיל צעיר לראות באלימות גורם מעצב בחייה של אישה. אביה היכה את אמה ואנס אותה שוב ושוב. עבורה היו מין ואלימות בלתי ניתנים להפרדה. תמונות אלה חזרו על עצמן פעם אחר פעם. האם הוציאה את תסכולה על בתה וקראה לה "זונה" כשזו התחילה לגלות עניין בבנים. כשהחלה לעסוק בזנות, אמרה לאמה: "את רואה? הפכתי להיות בדיוק מה שרצית שאהיה."

אישה אחרת בזנות סיפרה לי שלא חשה אי-נוחות כשנכנסה לבית זנות בגיל 19. להפך, אמרה, לפחות עכשיו משלמים לה על "זה". סיפור חייה אף הוא עוצב על ידי אלימות מינית בילדותה.

עבור מטופלת אחרת שלי, העבודה בזנות נשזרה בהפרעות אחרות שמהן סבלה: אנורקסיה וחרדה. היא הצליחה לצאת מהזנות כעבור שנה, וכעבור 20 שנה אמרה שהזנות הייתה חלק ממנגנון ההרס העצמי שאפיין את התנהגותה.

לאור זאת, מי שרוצים להמשיך לדבר על הזנות כעל דבר "נורמלי" מכירים באלימות כלפי נשים כדבר נורמלי ולגיטימי לחלוטין. אותן נשים לא בחרו בזנות כ"מקצוע ככל המקצועות". בדרך כלל מדובר בנשים שעברו חוויות כואבות מאוד.

ממחקרים בטיפול בטראומה עולה כי האדם בטראומה עשוי לחוש דחף לשלוט באירועים הטראומטיים שאליהם נחשף. אחת הדרכים לשלוט בהם היא חזרה, מה שמכונה שחזור הטראומה. בזנות ממוקמת הטראומה במסגרת שבה הזונה חשה שהיא שולטת בנעשה.

נשים שחוו אלימות פיזית ומינית ו/או גדלו בסביבה שבה נשים הושפלו על ידי הסביבה נוטות לפתח תחושת אשמה. בשונה מגברים, נשים כמעט שאינן מסוגלות להדחיק את תחושות האשם, ואלה הופכות לתחושות של שנאה-עצמית. את האלימות שמעוררות תחושות אלה נוטות הנשים להפנות כלפי עצמן. לאור זאת, נראה שהזנות היא מעשה של שנאה עצמית ופגיעה עצמית. המטפלים בשיטת פסיכולוגיית-המעמקים מדברים על מזוכיזם הפוך: "עכשיו אני בדיוק מה שרצית שאהיה." המטפלים בנפגעי טראומה מדברים על אינטרוֹיִקְטִים [אינטרוֹיִקְטִים הוא סוג של אלטר אגו, א"ב]. יש שני סוגים של אינטרוֹיִקְטִים: היבטים של הזדהות עם התוקף ונאמנות לתוקף.

אינטרוֹיִקְטִים של הזדהות עם התוקף הוא בדרך כלל זכרי (ב-80-90% ממקרי האלימות הפיזית והמינית התוקף הוא גבר). אינטרוֹיִקְטִים של נאמנות לתוקף, הקרויים בדרך כלל אינטרוֹיִקְטִים נקביים, משולבים באישיותה של הקרבתן אם נחשפה לתוקף (הבוגר) זמן ממושך מספיק. אלו הן מחשבות שיש לתוקף על אודותינו, משפטים שהוא אומר עלינו או פקודות שהוא נותן לנו. במידה כזו או אחרת, בכולנו יש משהו מהסוג הזה. במצב שבו אנחנו נתונים באופן מוחלט לחסדיו של התוקף, הוא ואנחנו 'מתמזגים'. אנו מאמצים את דעתו עלינו ומתחילים לחשוב על עצמנו באותו אופן שבו הוא חושב עלינו. אלו הם ניסיונות כושלים להגנה עצמית: "אם אענה את עצמי ואלקה את עצמי, 'האנשים הרעים' לא יצטרכו לעשות זאת כל כך הרבה." או, "אם אעשה בדיוק מה שהם רוצים, אולי אז יעזבו אותי בשקט." להזדהות עם נקודת המבט של התוקף יש חיים משלה; כל שינוי נתפס כאיום, הכול חייב להישאר באופן שבו התוקף היה רוצה. דוגמה טיפוסית לכך היא התלות הפסיכולוגית בסרסור.

העבודה עם אינטרוֹיִקְטִים של הזדהות עם התוקף היא עניין שבשגרה. ברוב המקרים, המטופלות שלי אינן יודעות כיצד קרה שהתחילו להאמין בדברים השליליים על אודות עצמן. כלפי חוץ הן מפגינות "עצמי יומיומי" רגיל וחסר ייחוד, ומצד שני ייתכן שבתת-מודע הן רדופות על ידי נאמנות לתוקף.

רבות מהמטופלות שלי סובלות מדימוי עצמי נמוך ומהלקאה עצמית; הן נוהגות לומר דברים כמו "אין בי מספיק", "איני מסוגלת" או "אין מה לאהוב בי". הדברים מגיעים עד כדי שנאה עצמית, שנאת גופן, שנאת חיותן – ואף שנאת מינותן. חלק מהזנות מפגינות כלפי חוץ ביטחון עצמי רב, אולם הרבה דברים שלילים ממשיכים להשפיע על פנימיותן. כפי שאמרה אחת המטופלות: "בסופו של דבר, לא מגיע לי יותר."

לאור האמור יש לבחון את מושג ה"בחירה" בזנות ואת הצגתה כ"עבודה נורמלית". יש לחנך את הלקוחות לאחריות על מעשיהם. חברה שממשיכה להתייחס לנשים כאל חפצים, שבה מתקיים ניצול מיני, שבה שליטה בנשים מוצגת באופן ארוטי, היא חברה מיזוגינית. חברה כזו מנציחה את עליונות הגבר ומכילה את מאפייני התוקפן.

ד"ר אינגבורג קראוס, פסיכותרפיסט

המאמר פורסם בגיליון האחרון של Emma 2013.